

розповсюдження зброї масового знищення»: Закон від 06.12.2019 р. № 361-IX // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20>.

2. Керівництво з ризик – орієнтованого підходу для спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу URL: <https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/books/2020/KerivnytstvoSPFM.pdf>

Цебень Р. Л.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри
обліку, аудиту та оподаткування,
Хмельницький національний університет
(м. Хмельницький)

УПРАВЛІНСЬКИЙ ТА СТРАТЕГІЧНИЙ ОБЛІК В СТРУКТУРІ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ-ОПЕРАТОРІВ СИСТЕМИ РОЗПОДІЛУ

Проблеми управління електроенергетичним підприємством – оператором системи розподілу (далі – ОСР) знаходять своє відображення в моделюванні його облікової системи. Ефективність облікової системи підприємства визначається тим, як вона здатна задовольнити інформаційні потреби зовнішніх та внутрішніх користувачів.

Питанням структури системи бухгалтерського обліку присвячено праці значної кількості науковців. Поняття «структура» виражає будову, порядок, внутрішню організацію системи, сукупність стійких зв'язків між множиною компонентів системи, які утворюють його цілісність. Структура поділяє систему, як єдине ціле, на частини, які зв'язані між собою деякою множиною елементів системи. Без виявлення структури не можна зрозуміти сутність існування системи, оскільки сутність означає якість, без якої неможливо уявити систему як об'єкт пізнання реальності [1, с. 8].

Розвиток управлінського обліку у світі відбувається протягом 20-21 століття. В Україні імплементація управлінського обліку пов'язана із Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та визначенням в ньому внутрішньогосподарського (управлінського) обліку як системи обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством.

Питання чи є управлінський облік окремим видом обліку чи частиною бухгалтерського обліку є дискусійним. М. Чумаченко, В. Палій, В. Івашкевич та інші вчені вважають, що відокремлення управлінського обліку не порушує єдність бухгалтерського обліку; Я. Соколов, Б. Валуєв, О. Бородкін займають протилежну позицію.

Ж. Ришар вважає, що управлінський облік – це аналітичний облік, в межах плану рахунків бухгалтерського обліку виділяються аналітичні рахунки; крім того, управлінський облік – це внутрішній облік, а фінансовий – зовнішній, а усі внутрішні події відбуваються під впливом зовнішніх. Таким чином, управлінський облік є різновидом динамічного бухгалтерського обліку [2].

В.Ф. Палій наголошує, що предметом бухгалтерського фінансового і бухгалтерського управлінського обліку виступає один і той самий капітал підприємства [3].

Погоджуючись з думкою Ж. Ришара, В.Ф. Палія та інших дослідників щодо єдності фінансового та управлінського обліку, спрямованість останнього на внутрішніх користувачів визначає його необхідність та цільове призначення в інтегрованій системі обліку ОСР.

Стратегічний облік виник як поняття в кінці 20 століття. Б. Райан наголошує, що стратегічний облік належить до фінансового аналізу проблем, що пов'язані з чотирма факторами: зобов'язаннями, контролем, готівкою (витратами) та потенціалом (чотири «С» – commitment, control, cash (cost), capability) [4, с.54]. Тому погоджуємося з думкою науковців, які вважають, що стратегічний облік не доцільно ототожнювати з обліковою системою оскільки по суті стратегічний облік є виключно способом, методикою фінансового аналізу, що використовує дані бухгалтерського обліку [5, с.76]; результатом інтеграції видів господарського обліку з іншими функціями управління в процесі визначення стратегії діяльності підприємства [6, с.149].

Питанням стратегічного (прогнозного) обліку присвячені публікації значного числа науковців. Серед думок та пропозицій вчених нами виділено підходи, за яких стратегічний облік надає і аналізує фінансову інформацію про ринки, витрати конкурентів, структуру витрат і моніторинг стратегії підприємства та стратегій конкурентів на цих ринках [7, с. 27]. Стратегічний облік формує власні інформаційні ресурси прогнозного характеру. Інформаційні ресурси стратегічного обліку мають зв'язок з традиційним обліком, але ним не обмежуються. Зокрема, для стратегічного управління необхідні дані не лише про діяльність підприємства,

а й про зовнішнє середовище, яке має надзвичайно важливе значення для передбачення траєкторії розвитку підприємства.

Зазначений підхід є характерним для ОСР в контексті планів розвитку системи розподілу, які складаються на наступні п'ять років з урахуванням плану розвитку системи передачі на наступні 10 років. План розвитку ОСР містить необхідні прогностичні обсяги нового будівництва, реконструкції та технічного переоснащення системи розподілу на наступні 5 років із визначенням необхідного для цього обсягу інвестицій та строків виконання необхідних заходів. Довгострокові плани потребують управлінських рішень стратегічного характеру та відповідного інформаційного забезпечення звітною інформацією, що визначає необхідність стратегічного обліку як складової інтегрованої системи ОСР.

Список використаних джерел

1. Пушкар М. Структура системи обліку в економіці знань // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2016. № 3. С. 7-18.
2. Ришар Ж. Бухгалтерский учет: теория и практика : пер. с фр. / под ред. Я. В. Соколова. М., 2000. С. 109-111.
3. Палий В.Ф. О предмете бухгалтерского учета // Бухгалтерский учет. 2006. №5. С. 57.
4. Райан Б. Стратегический учет для руководителя / Б. Райан; [пер. С англ.]; под ред. В. А. Микрюкова. М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. 616 с.
5. Кузнецова С. А. Перспектива бухгалтерського обліку: стратегічність, електронна комерція та соціальна спрямованість // Європейський вектор економічного розвитку. 2014. № 1 . С.73-83.
6. Ловінська Л. Г. Інтеграція господарського обліку: стара проблема в новому ракурсі // Наукові праці НДФІ. 2005. №. 1. С. 143-150.
7. Bromwich M. The case for strategic management accounting: the role of accounting information for strategy in competitive markets // Accounting, Organisation and Society. 1990. № 1. P. 27-46.